

בעקבות המשמעות שאנדה

הגיגים ושאלות פילוסופיות, קיומיות ופוליטיות, שניעורו בעקבות מגפת הקורונה, מהוות נקודת מוצא לאשכול התערובות המוצג עתה במשכן לאמנות בעין חרוז ומתכנס תחת הכותרת ע.ג.מ.ת.

שוש גרץ

מתוך התערוכה "עידן העבר" של אמיר נוח צילום: דניאל חנוך

בתערוכתה, חופשי יוצרת מחד גיסא, מפגש בין שתי מסורות אמנות מודרניות ה"עוינות" זו לזו; מפגש בין מסורת ההדפס של חזיתר העץ האקספרסיבית המרמזת מראשית המאה העשרים לבין הפיסול המונימליסטי האמריקאי מאמצע שנות ה-60 של המאה הקודמת, ומאידך גיסא, היא יוצרת וורסיה אישית לשתי המסורות האמנותיות הללו. את החומרים התעשייתיים "הקרים" נטולי כל מבצע אישי של הפיסול המינימליסטי האמריקאי, היא ממירה בלוחות עץ "חמים" ומעניקה להם אף את מגעה האקספרסיבי של המפסלת שלה, בעוד שמסורת הורסית חזיתר העץ האקספרסיבית הגרמנית זוכה תחת מפסלתה של חופשי, להפחת עומק פרסקטיבי ולתיאור ריאליסטי.

ככני תצוגה להרפסות חיתוך העץ, ומכנים פונקציונליים, "לא אמנותיים" לצרכים פרדוקסליים: סולם ומחסן ארעי לכלי עבודה. באחד מפסליה הקריטיים מינימליסטיים - שעל משטחו העליון מתנוסס הדפס עץ בשחור-לבן המזאר צמחייה סכוכה הודחשת תנועה וחיים - שמרפנותיו המורשחות מבצבצות ונגלות לפתע עקבות המפסלת שחרטה בעץ ויצרה בו דמויות שפניהן חרושות קמטים.

הן בהדפסים על נייר והן באלה בהם שולב חיתוך העץ עצמו ורישום מתוארים מראת של נוף שרשי, עצים מתולמים או סכך שדה ותלכות יער באחד מההדפסים מתוארים על רקע שדה שתלמיו מתנוססים לנקודת מגזגז, גבר ואישה הרוכבים כלפי הארמה. חרף הימצאותם של הגבר והאישה במרחב משותף, כל אחד מהם עסוק ומצטנף בעולמו הוא ומנוכר לוולתו. תמה החוזרת בהרפסים נוספים המוצגים בתערוכה.

מתוך התערוכה "ציבה רעננה" של אורית חופשי צילום: דניאל חנוך

האב. בעולם שברוא נוח מתייקמים כדחיסות על רקע כתום לוחט יצורים ובעלי חיים מעוותים ואברי גוף קטועים בעלי כוח חיות משל עצמם. בצירויים אחרים נשמרת הידרוכיית החיים ו"אדון-עבר" כשבאה מהם, דמותו של ה"עבר" מעוות ונטול כגוף אדם-חיה מעוות ונטול ראש וכמי שכל ייעודו הוא לשאת על גבו את דמותו הזקופה של ה"אדון".

האפקטיביות של צירויי של נוח נובעת מהניגוד בין המסר המייסד והאכזרי העולה מהם לבין שפתם הצורנית הלירית; שפה צורנית היוצרת אף היא ניגוד בין הפיגורטיבי למופשט. בין כתיב וקו פונקציונאלי ותיאורי לבין כתיב וקו אוטונומי. בנוסח אחר, נוח דובר את התכנים הקשים והמייסדי של צירויי פפיוטיות ובנימה רכה וענוגה.

ערשת מצלמה של נועה בן-נון מלמד מעדיפה מראות מינוריים: מראה הנסוגים ל"רקע" ושהמכת אינו משתהה עליהם. בתערוכתה הנוכחית המכונה "אטלנטיס" כשמה של הכיפת האבירה האגדית, מוצגות שתי סדרות

צמית קבסת, כריאקציה לתחושת הריק והאין שהתהוו בגין המגיפה; מגיפה שפרעה במורגל וכמוכה, מציגי בתערוכתו "בור", ציור גרל ממדים של שדה שבמרכזו נפער בור שחור המשתלט על מרחב השדה. קבסה אינו מסתפק רק בייצוג השדה - שדה הנוטה לתיאור מרוטז, הנע בין האימפרסיוניסטי למופשט, אלא "זורע ושותל" בו את חומרי השדה עצמו היינן, רגבי ארמה ופסולת. כמענה לכור השחור שנפער בימי קורונה, ולריק הקיומי והיצירתי, הציב קבסה, בכל אחת משתי הפינות של חלל התצוגה מקבץ של מכבים דמויי מכני פולחן בהם משוככות מסגרות ציור מהודרות, כמתוך תקווה ותפילה ששחזור הכור יתמלא באור.

אמיר נוח מכנה את תערוכתו "עידן העבר" וכותב, בין היתר, בטקסט המלווה את תערוכתו: "המתכבה על עבר ללא אדון ויתקף אותי; הניסיון להפריד בין שני מצבים קיומיים שהמתכות כולה מושמתת עליהם. כולה קוריה לעבר במצב של היעדר אדנות, כוז שמכתובה כביחזון את הדרך?"

התערוכה של נוח התעוררה מגופים פסיכיים וציורים מציגים לצופה עולם המאכלס ביצורים היברידיים והנשלט בחוקיו של "דוריוניזם כרמתי", או לחלופין, עולם של תורה וכאוס. עבודותיו ניתנות לקריאה גם כמעין ורסיה אישית ל"איינזים" מתוך הטריפטיכון "גן התענוגות הארציים" של היידווימוס בוש או לזו של "ניצחון המוות" של פיטר ברויגל

התערוכה "עידן העבר" של אמיר נוח תיפתח במוזיאון תל אביב, ב-17 במרץ 2022. התערוכה "ציבה רעננה" של אורית חופשי תיפתח במוזיאון תל אביב, ב-17 במרץ 2022.